

Egyetemi doktori (PhD) értekezés tézisei

**A JÖVEDELEMADÓK SZÁMVITELI KEZELÉSÉNEK VIZSGÁLATA
A NEMZETKÖZI PÉNZÜGYI BESZÁMOLÁSI STANDARDOKRA
ÁTTÉRT VÁLLALATOK
EGYEDI PÉNZÜGYI KIMUTATÁSAIBAN**

Kiss Ágota

Témavezető:

Dr. habil Orbán Ildikó

egyetemi docens

DEBRECENI EGYETEM

Ihrig Károly Gazdálkodás- és Szervezéstudományok

Doktori Iskola

Debrecen, 2024

1. A KUTATÁS ELŐZMÉNYEI, CÉLKITŰZÉSEI ÉS A KUTATÁSI HIPOTÉZISEK BEMUTATÁSA

Kutatási területem középpontjában az IFRS-ek egyedi pénzügyi kimutatások szintjén történő hazai bevezetése áll. A magyar számviteli rendszerről az IFRS-ekre áttérő vállalatoknak számos eltérést kell kezelniük. Az említett számviteli rendszerek közötti legnagyobb eltérések és egyben a legvitatottabb témák közé talán a valós értéken történő értékelés és a halasztott adó témaköre tartozik. Míg a valós értékelés magyar számviteli rendszerbe történő adaptálásában már korábban történt előrelépés – hiszen a pénzügyi instrumentumok esetében már a számviteli törvény is engedélyezi ezt a módszert –, addig a halasztott adók, vagyis az átmeneti adókülönbözetek jövőbeni adóhatásainak megjelenítésére a magyar jogalkotó részéről mindezidáig nem volt törekvés. Ugyanakkor a napjainkban zajló globalizációs folyamatok révén a globális minimumadó bevezetése kapcsán a halasztott adó elszámolásának törvénybe iktatása elengedhetlenné vált, így 2024-től a magyar jogszabályba is bevezetésre került.

Doktori disszertációm témaválasztását az indokolta, hogy a magyarországi vállalatok IFRS-re történő áttérése kapcsán a halasztott adók pénzügyi kimutatásokba történő beemelését vizsgáljam. A halasztott adók információtartalmának hasznosságával kapcsolatban folyamatos vita zajlik a standardalkotó szakmai szervezetek, a jogalkotók, és a jogszabály alkalmazók között a világon, ugyanis az 1980-as évek óta a halasztott adókra vonatkozó közzétételi követelmények folyamatosan növekedtek mind az IFRS, a US GAAP, mind az egyes nemzeti szabályozási rendszerekben, ezzel azt a célt szolgálva, hogy az érintett érdekhordozók számára több információt nyújtsanak a halasztott adók természetéről, keletkezéséről. Ugyanakkor számos empirikus kutatás állapította meg, hogy a pénzügyi kimutatások felhasználói figyelmen kívül hagyják a halasztott adót, mivel nem tudják értelmezni az információtartalmát és ezáltal nem nyújt számukra releváns információt (CHLUDEK, 2011; MEAR et al., 2019). A közzétételi követelmények bővítése a kapcsolódó adminisztrációs terhek növekedését eredményezte, ugyanakkor a befektetők hozzáállásában nem okozott változásokat.

Dolgozatom megírása során kettős célt fogalmaztam meg. Egyrészt vizsgálom az IFRS-ekre áttérő magyarországi vállalatok jövedelemadó kezelésének megvalósítását, a halasztott

adók felvételének, illetve az átcsoportosított jövedelemadók eltérő számviteli kezelésének hatását a vállalatok effektív adóterhelésére. Másodsorban célul tűztem ki a halasztott adót keletkeztető tényezők feltárását, valamint a halasztott adók információtartalma hasznosságának, lényegességének megállapítását az egyedi pénzügyi kimutatások szintjén.

A disszertációmban olvasható megállapításokat és következtetéseket a hazai és nemzetközi szakirodalomra, nemzetközi empirikus kutatásokra és tanulmányokra, valamint a saját magam által végzett adatgyűjtés és elemzés eredményeire építem.

Értekezésem megírásának első célja (C1) a Nemzetközi Pénzügyi Beszámolási Standardokra (IFRS) áttért magyarországi vállalatok adóráfordításainak és effektív adóterhelésének mérése és összehasonlítása az IFRS és a magyar számviteli szabályozás (Sztv.) szerint. A vállalkozások számára alapvető jelentőségű, hogy a jogalkotó a jövedelmük mekkora hányadát vonja el jövedelemadózás keretében, hiszen ez egyrészt érinti a tőke felhalmozásának lehetőségét, másrészt pedig a tulajdonosokat megillető osztalék mértékét.

Az IFRS-ben kimutatott, az eredményt terhelő jövedelemadó ráfordítás összetétele a szabályozás különbségeire visszavezethetően eltér a magyar számviteli rendszer szerint kimutatott adóráfordítástól. Ennek oka, hogy míg a magyar szabályozás adóráfordításként a társasági adót jeleníti meg, addig az IFRS az adóráfordítások között a jövedelemadókat mutatja ki, viszont a társaságok döntési jogkörébe helyezi azt, hogy működésük szempontjából a társasági adón túl mit tekintenek jövedelemadónak. A magyarországi adónemek közül az IFRS-t alkalmazók jellemzően a helyi iparűzési adót, az innovációs járulékot és egyéb ágazati különadókat sorolják a jövedelemadók közé. Továbbá a magyar számviteli rendszer – a globális minimadót alkalmazó vállalatok kivételével – a halasztott adót nem kezeli, így az IFRS-re áttérő vállalatoknak a halasztott adót fel kell vennie a kimutatásaikba, melyek jellegüktől függően növelhetik vagy csökkenthetik az adóráfordítás értékét. A szabályozórendszerek közötti eltérésből adódóan a vállalatok tényleges, vagyis effektív adóterhelése a két rendszerben különbözik. Emiatt a megfogalmazott cél elemzéséhez a következő hipotéziseket fogalmaztam meg:

- *H1: Szignifikáns eltérés igazolható a Nemzetközi Pénzügyi Beszámolási Standardok (IFRS) szerint kimutatott adóráfordítás és a magyar számviteli rendszer (Sztv.) szerint kimutatott adóráfordítás között.*
- *H2: Szignifikáns eltérés igazolható a Nemzetközi Pénzügyi Beszámolási Standardokra (IFRS) áttért vállalatok IFRS szerinti effektív adóterhelése és az Sztv. szerinti effektív adóterhelése között.*
- *H3: A halasztott adóráfordítás változása szignifikánsan befolyásolja az effektív adóterhelést.*

Doktori kutatásom második célja (C2) a Nemzetközi Pénzügyi Beszámolási Standardokra (IFRS) áttért magyarországi vállalatok pénzügyi kimutatásaiban szereplő halasztott adó hasznosságának, lényegességének megítélése és a halasztott adót keletkeztető tényezők vizsgálata az egyedi pénzügyi kimutatások szintjén. 2016-ban a Nemzetközi Számviteli Standard Testület számos gyakorlati kérdést azonosított az IAS 12 Jövedelemadókkal kapcsolatban. Ezek közé tartozott az IAS 12 jelenlegi mérleg modellje, a halasztott adó összetettsége és a kapcsolódó közzétételek hasznossága (MEAR et al., 2019).

A szakirodalom feltárása kapcsán célok feltérképezni, hogy az adórendszer és számviteli rendszer függetlenségére jellemző amerikai vállalati adatokat feldolgozó elemzéseken túl az IFRS adatokat felhasználó empirikus tapasztalatok mit prezentálnak a halasztott adók természetéről. Az áttérés kapcsán célok feltérképezni, hogy a halasztott adók kimutatása hogyan befolyásolja a vállalatok eredményét.

Véleményem szerint az, hogy a halasztott adók milyen értékben, mekkora hangsúllyal jelennek meg a pénzügyi kimutatásokban, befolyásolhatja, hogy a pénzügyi kimutatások felhasználói mennyire tekintik lényeges vagyonelemnek és figyelembe veszik-e a döntéshozatali folyamatuk során, alkalmazzák-e adóstratégiai célokra. Ezzel kapcsolatban célok annak meghatározása, hogy az áttérő vállalatok által kimutatott halasztott adó a pénzügyi kimutatások lényeges elemének tekinthető-e, így a kimutatások felhasználói számára fontos lenne-e a természetük minél alaposabb megértése.

A jelenlegi szabályozás az úgynevezett mérlegmódszert alkalmazza a halasztott adók megállapításához, mely módszer az átmeneti különbözetelek esetén azonosítja a halasztott adót.

A korábban alkalmazott eredményszemléletű módszer ezzel szemben csak az időbeli eltérések miatt kimutatott halasztott adóhatásokat jelenítette meg. A beszámolóban közzétett információk alapján vizsgálni kívánom, hogy a társaságok esetében milyen tényezők keletkeztettek halasztott adót, ezáltal a számviteli rendszer és az adórendszer közötti eltéréseket és a rendszerek távolságát kívánom megbecsülni. A halasztott jövedelemadót okozó tényezők feltárását követően össze kívánom hasonlítani a pénzügyi tevékenységet végző vállalatok és a nem pénzügyi tevékenységet végző vállalatok adatait annak megállapítása céljából, hogy kimutatható-e eltérés a halasztott adó okai között. A halasztott adóval kapcsolatos elemzés során a következő hipotéziseket fogalmaztam meg:

- *H4: Az áttérő vállalatok az áttérés évében jellemzően eredményt csökkentő hatású halasztott adókötelezettséget mutatnak ki a mérlegükben.*
- *H5: A halasztott adók kimutatása a vizsgált mintában lényeges.*
- *H6: A halasztott adót keletkeztető tényezők jellemzően időbeli eltérésekből származnak.*
- *H7: Eltérés igazolható a pénzügyi tevékenységet végző vállalatok és a nem pénzügyi tevékenységet végző vállalatok esetében a halasztott adót keletkeztető tényezőkben.*

Kutatásom során a célok és a hipotézisek pontos megfogalmazásához először szekunder kutatást végzek, mely során feldolgozom az effektív adóterhelés mérésével, valamint a halasztott adóval kapcsolatos korábbi kutatási eredményeket. A szakirodalom feltárása kapcsán célom feltérképezni, hogy az adórendszer és számviteli rendszer függetlenségére jellemző amerikai vállalati adatokat feldolgozó elemzéseken túl az IFRS adatokat felhasználó empirikus tapasztalatok mit prezentálnak a halasztott adók természetéről.

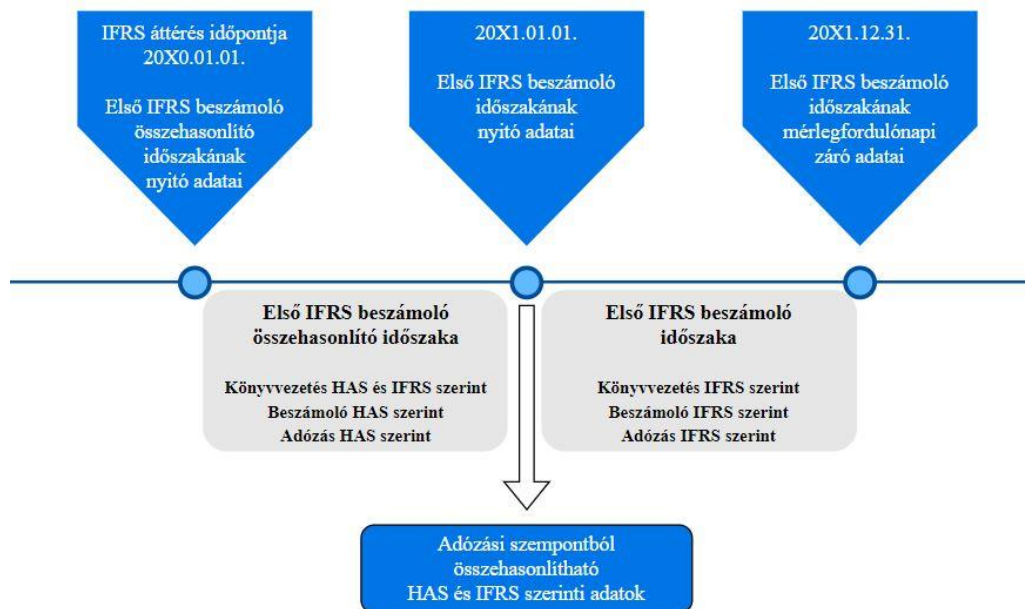
A primer kutatás során 192 vállalat adatait tartalmazó saját adatbázis kerül kialakításra, mely az elemzés időhorizontjában az IFRS-re áttért magyarországi vállalatok teljes sokaságát tartalmazza, így az adatok felhasználásával végzett elemzések reprezentatívnak tekinthetők.

2. ADATBÁZIS ÉS AZ ALKALMAZOTT MÓDSZEREK ISMERTETÉSE

A Debreceni Egyetem Gazdaságtudományi Karának Számviteli és Pénzügyi Intézete egy korábbi kutatás projekt kapcsán együttműködött a Magyar Nemzeti Bankkal, mely során meghatározásra került egy, a beszámolási kötelezettségüket az IFRS szerint teljesítő vállalatok lista. Ezáltal a doktori disszertációm primer kutatásának alapját képező – elsősorban adózási tématerülettel kapcsolatos kvalitatív és kvantitatív információkat tartalmazó – saját adatbázisom összeállításakor az IFRS-re 2016-2021 között áttért hazai társaságok teljes sokaságából indultam ki. Az adatbázis kialakítása során az adatgyűjtés kézzel történt, melynek oka, hogy a mintában szereplő vállalatok esetében az általam célként kitűzött elemzésekhez korábban nem létezett adatbázis. Módszertanomat alátámasztja azt a tény, hogy számos hasonló, számviteli információkon alapuló kutatás esetében szintén kézi adatgyűjtést alkalmaztak, ezzel biztosítva az adatbázisokban szereplő információ minőségét (NOBES – STADLER, 2023).

A vállalati beszámolók feldolgozására a dokumentumelemzés módszerét alkalmaztam, mely a dokumentumok – nyomtatott és elektronikus (számítógépes és interneten továbbított) anyagok – áttekintésére vagy értékelésére szolgáló szisztematikus eljárás (BOWEN, 2009).

Az adatbázis összeállításához meghatároztam azt az időpontot, amikor a mintában szereplő társaságok részéről mind a magyar számvitel szerinti közzétett adatok, mind az IFRS szerint közzétett adatok rendelkezésre állnak. Az eredeti, IFRS beszámolót közzétevő vállalatok listájából kiszűrésre kerültek azok a vállalatok, akik alapításuk óta IFRS beszámolót készítenek, ugyanis esetükben nem lehetséges az áttérés vizsgálata. A későbbiekben ezek az adatok képezték az összehasonlító elemzésem alapját. Az **1. ábra** az IFRS-re történő áttérés időbeli folyamatának példáját szemlélteti.

1. ábra: Az IFRS-re történő áttérés időbeli folyamata

Forrás: Saját szerkesztés az IFRS 1 standard alapján (2024)

Az áttérés időhorizontjába a 2016-2021 között áttérő vállalatok kerültek, így mindezeket figyelembe véve egy 192 társaság adatait tartalmazó adatbázis került kialakításra, mely a fenti időszakot tekint az áttérő magyarországi vállalatok teljes adatbázisa, így az elvégzett elemzéseim az adott minta alapján a megjelölt időhorizontra reprezentatívnak tekinthetők.

1. táblázat: Az adatbázisban szereplő vállalatok ágazat szerinti besorolása (N=192, M.e.=db)

Ágazat	Vállalati mintaelemszám
Egyéb hitelnyújtás és egyéb monetáris közvetítés	38
Egyéb pénzügyi, biztosítási tevékenység	12
Pénzügyi lízing	8
Vagyonkezelés (holding)	11
Villamosenergia	4
Kereskedelem	15
Ingatlanügyek	9
Gyártás, termelés	15
Építőipar	2
Szállítmányozás	45
Szolgáltatás	25
Egészségügy	8
Összesen	192

Forrás: Saját szerkesztés (2024)

Az adatbázis áttekintése során a hipotézisek felállításakor a vállalati kör többféle szempontú csoportosítása merült fel. A szakirodalmi fejezetben ismertetett korábbi empirikus felmérések egy része a pénzügyi vállalkozások körére összpontosított, míg a vállalatok tőzsdei jelenléte a befektetői finanszírozás jelenlétét teszi hangsúlyossá. A többféle csoportosítási szempontból adódóan az elemzések megkezdése előtt az adatbázisban szereplő cégek csoportosítására klaszteranalízist végeztem. A klaszteranalízis egy olyan statisztikai eljárás, mely adatobjektumokat csoportosít kizárólag azon információk alapján, amelyeket azokban az adatokban talál, melyek az objektumokat, valamint a köztük fennálló kapcsolatokat írják le. Célja, hogy az egy csoporton belüli objektumok hasonlóak legyenek egymáshoz (vagy kapcsolat legyen közöttük), és különbözőek legyenek más csoportok objektumaitól (vagy ne álljanak ezekkel kapcsolatban). Minél nagyobb a homogenitás a csoportokon belül és minél nagyobb a különbség az egyes csoportok között, annál pontosabb a klaszterezés (FÜLÖP, 2011).

A dolgozatban meghatározott tézisek igazolására statisztikai módszereket alkalmaztam. Több hipotézis igazolására, illetve az okozatok feltárása viszonyszámokat számítottam. A viszonyszám két adat hányadosa, melynek három legfontosabb fajtája a dinamikus viszonyszám, az intenzitási viszonyszám és a megoszlási viszonyszám. A megoszlási viszonyszámok valamely sokaságrésznek az egész sokaság nagyságához viszonyított nagyságát mutatják (HUNYADI-VITA, 2019).

Az adóráfordítás változásainak elemzését varianciaanalízis módszerével szerettem volna megvalósítani, viszont az adott csoportok szórása olyan mértékben tért el egymástól, hogy a Kruskal-Wallis próbát, valamint a Wilcoxon féle próbát alkalmaztam. A Kruskal-Wallis teszt egy nemparaméteres statisztikai teszt, amely három vagy több, egymástól függetlenül vett csoportok közötti különbségeket méri fel egyetlen, nem normális eloszlású folytonos változón (KRUSKAL-WALLIS, 1952).

A disszertációban szereplő egy kulcs mutatószám az effektív adóráta. Meghatározásakor a mikroszinten hátrafelé tekintő módszer kerül alkalmazásra. Az effektív adóráta a vállalatok tényleges adóterheit méri. Elemzésem során igazodtam az IAS 12 Jövedelemadók standard által is megfogalmazott (átlagos) effektív adókulcs meghatározásának módszeréhez, vagyis a vállalatok által kimutatott adóráfordítást viszonyítottam az adózás előtti eredményhez.

$$\text{Effektív adórátá (ETR)} = \frac{\text{Adóráfordítás}}{\text{Adózás előtti eredmény}}$$

Az IFRS-re történő áttéréshez kapcsolódó effektív adóterhelés összehasonlítására a paraméteres próbák közé tartozó páros mintás t-próbát alkalmaztam. Az eljárás során két mintát veszünk figyelembe és a két minta minden eleme egyértelműen összepárosítható. Az elemzés során az Sztv. és az IFRS szerin kalkulált effektív adóráták kerültek összehasonlításra. Az effektív adóterhelés klaszterek szerinti bontásban történő tesztelése varianciaanalízissel történt.

Disszertációmban a regresszióanalízist alkalmaztam a halasztott adóráfordítás és más tényezők effektív adórátára, mint függő változóra történő befolyásoló hatásának mérésére. A regresszió a változók közti kapcsolat elemzésének elterjedt eszköze. Arra szolgál, hogy megvizsgálja két vagy több magyarázó (független) változó milyen hatással van az eredmény (függő) változóra és a regressziós együtthatók nullától különbözőnek tekinthetők-e (WOOLDRIDGE, 2019).

A halasztott adót keletkeztető tényezők vizsgálata során áttekintettem a vállalatok közzétett pénzügyi kimutatásainak kiegészítő megjegyzéseit és összegyűjtöttem a halasztott adót okozó tényezőket. Az előfordulási gyakoriságok alapján gyakorisági táblát készítettem, majd ebből gyakorisági rangsort állítottam föl. A pénzügyi és nem pénzügyi tevékenységet végző vállalatok halasztott adóját okozó tényezők összehasonlítására a khi-négyzet próbát alkalmaztam.

3. AZ ÉRTEKEZÉS FŐBB MEGÁLLAPÍTÁSAI

Disszertációm első célkitűzéseként az IFRS-re áttért vállalatok adóráfordításainak és effektív adóterhelésének összehasonlítását tűztem ki, melyhez kapcsolódóan három hipotézist fogalmaztam meg. A két számviteli rendszer közötti alapvető különbségként jelenik meg a jövedelemadók kezelése és a halasztott adó kimutatása. Az eltérésekből adódóan azt gondolnánk, hogy a két rendszerben kimutatott adóráfordítás, valamint a társaságok effektív adóterhelése eltér egymástól, ezáltal befolyásolja a vállalatok eredményét. Ezzel kapcsolatban először a jövedelemadók összetételére és mértékére vonatkozóan végeztem elemzést és azt a hipotézist fogalmaztam meg, miszerint *H1: Szignifikáns eltérés igazolható a Nemzetközi Pénzügyi Beszámolási Standardok (IFRS) szerint kimutatott adóráfordítás és a magyar számviteli rendszer (Sztv.) szerint kimutatott adóráfordítás között.* Az adóráfordítások összehasonlításához először megvizsgáltam az áttérő vállalatok által kimutatott adóráfordítás változás irányát és összetételét. Az eredmények alapján a vállalatok 11%-ánál megegyezett az Sztv. szerinti adóráfordítás és az IFRS szerinti adóráfordítás összege, vagyis esetükben sem halasztott adó felvétele nem történt, sem a társasági adótól eltérő egyéb adót nem kezeltek nyereségadóként az IFRS-ben. A minta 22%-ánál, vagyis 42 vállalat esetében csökkenés következett be, míg a vállalatok 67%-ánál magasabb IFRS adóráfordítás érték mutatkozott, mint a magyar adatok szerint. A továbbiakban az átlagos adóráfordítás változás mértékét vizsgáltam és hasonlítottam össze. A változást több szempont szerint, például ágazati besorolás alapján, a mérlegben kimutatott halasztott adó típusa szerint, a vállalatok tőzsdei jelenléte szerint, illetve a pénzügyi vagy nem pénzügyi tevékenység szerinti bontásban is vizsgáltam.

Az átlagos adóráfordítások vizsgálata során nem volt kimutatható szignifikáns eltérés a rendszerek között, ami vélhetően annak köszönhető, hogy bár az egyes vállalatok adóráfordítása számszakilag módosult az áttérés miatt, a teljes mintát elemezve ezek a hatások semlegesítették egymást. Így megfogalmazható, hogy bár tartalmilag eltér a két rendszer szerinti adóráfordítás, statisztikailag igazolható eltérés nem mutatható ki, így a *H1 hipotézis elutasításra kerül.*

A felállított második hipotézisem az volt, hogy *(H2) szignifikáns eltérés igazolható a Nemzetközi Pénzügyi Beszámolási Standardokra (IFRS) áttért vállalatok IFRS szerinti*

effektív adóterhelése és az Sztv. szerinti effektív adóterhelése között. A hipotézis igazolásához kiszámításra kerültek az effektív adókulcsok minden vállalat esetében az adóráfordítás és az adózás előtti eredmény hányadosaként. Az effektív adóterhelés mérése a két számviteli rendszerben eltér egymástól, melynek okai magára a számviteli rendszerek eltéréseire vezethetők vissza. A H2 hipotézis elemzéséhez kapcsolódóan tesztelésre kerültek az Sztv. szerinti effektív adókulcsok és az IFRS effektív adókulcsok különféle kategorikus változók szerint, majd összehasonlításra kerültek a két rendszer szerint kalkulált adókulcsok páros mintás t-próba segítségével, melynek eredményeit a **2. táblázat** szemlélteti.

2. táblázat: Az Sztv. és az IFRS effektív adóterhelés összehasonlítása páros mintás t-próbával

Pearson-féle korreláció	0,42
Feltételezett átlagos eltérés	0,00
df	191,00
t érték	-0,10
P(T<=t) egyszélű	0,46
t kritikus egyszélű	1,65
P(T<=t) kétszélű	0,92
t kritikus kétszélű	1,97

Forrás: Saját szerkesztés (2024)

Az Sztv. effektív adókulcs várható értéke 8,56%, míg az IFRS effektív adókulcs értéke 9,04%. A 2. táblázat adatai alapján 5%-os szignifikanciaszintet az a megállapítás tehető, hogy a két rendszer szerint számított effektív adókulcsok között statisztikailag nem igazolható eltérés. A továbbiakban varianciaanalízissel vizsgáltam a klaszterek szerint bontott minta effektív adókulcsait. A klaszterek vizsgálata esetén a p-érték 0,413, ami meghaladja a 0,05 szignifikancia szintet. A kapott értékek magyarázata, hogy az Sztv. és az IFRS effektív adókulcs nem mutatott eltérést a teljes mintán végzett páros mintás t-próba szerint, így az egyes alcsoportok szerint sincs szignifikáns különbség. A kapott eredményekre alapozva a *H2 hipotézis elutasításra kerül.*

Az IFRS áttérés kapcsán az effektív adóterhelés mérésére alkalmazott ETR mutatószám vizsgálata során megállapítottam, hogy a várakozással ellentétben nincs statisztikailag igazolható eltérés a magyar és az IFRS szerint számított adókulcsok között. Véleményem szerint a mutató jelenlegi formájában nem informatív, a globális minimadó bevezetésével viszont felértékelődik azaz információtartalom, amelyet hordoz. A mutatószám alakulását

számos tényező befolyásolja, például az IFRS áttérést tekintve a mutató értékét eltéríti a halasztott adók felvétele, valamint a más adónemek nyereségadóként történő kezelése.

Az IAS 12 Jövedelemadók standard közzétételi követelményként tartalmazza az effektív adóterheléssel kapcsolatos információszolgáltatást, például átlagos effektív adókulcs és a törvényes adókulcs közötti számszaki egyeztetés közzétételével. A kutatás során megvizsgáltam, hogy a pénzügyi kimutatások kiegészítő megjegyzései tartalmazznak-e erre vonatkozóan közzétételeket. A vállalatok mindössze 43%-a vezette le ezt az egyeztetést, vagy tette közzé a vállalat tényleges adóterhelését. A minta 57%-a nem tartalmazott ezzel kapcsolatos információt.

Kutatásom során az ETR mutatószámot részmutatószámokra bontottam és meghatároztam a részmutatók kapcsolatát, melyben a mutatók értékei közötti különbségek mutatják az adóterhelés közötti eltéréseket. A magyar számvitelről az IFRS-re történő áttérés kapcsán az adóráfordításban bekövetkező változások logikáját követve az ETR mutatót az alábbi almutatókra bontottam.

$$CETR = \frac{\text{Tényleges adóráfordítás (CTE, current tax expense)}}{\text{Adózás ellőtti eredmény (PBT, Profit before tax)}}$$

$$CDTR = \frac{\text{Tényleges adóráfordítás (CTE, current tax expense) + \text{Halasztott adóráfordítás (DTE, deferred tax expense)}}{\text{Adózás ellőtti eredmény (PBT, Profit before tax)}}$$

$$ETR = \frac{\text{Teljes adóráfordítás (TE, total tax expense)}}{\text{Adózás ellőtti eredmény (PBT, Profit before tax)}}$$

$$TE = \text{Tényleges adóráfordítás (CTE) + halasztott adóráfordítás (DTE)} \\ + \text{átsorolt nyereségadó (reclassified profit tax expense, RPTE)}$$

A modellben a törvényes adórátát (STR, statutory tax rate) állandónak tekintjük, mely a jelenleg hatályos jogszabályok alapján Magyarországon a 9%-os társasági adókulcsot jelenti.

Az IFRS áttérés kapcsán a törvényes adórátát (STR) és az effektív adórátát (ETR) összevetése az átsorolt nyereségadó miatt nem értelmezhető a számviteli rendszer és az adórendszer

távolságának megítélésében, hiszen a törvényes társasági adókulcs 9%, míg az ETR mutató esetünkben a társasági adótól más nyereségadóként kezelt adónemeket is tartalmaz.

Az STR és a CDTR mutatók közötti különbség a számviteli és adózás szerinti jövedelem közötti tényleges különbségeket méri relatív értelemben, az adózás előtti eredményhez viszonyítva. Ez mutatja a törvényes adókulcs és a hatályos adószabályok szerint kiszámított tényleges adókulcs közötti eltérést.

$$CBTIG \text{ (current book-tax income gap)} = STR - CETR$$

Mivel az STR egy állandó érték, így minél alacsonyabb a CETR, annál nagyobb a CBTIG. Annál alacsonyabban tudja tartani a tényleges adófizetési kötelezettségét, kihasználva az adóalap csökkentő tételek és adókedvezmények hatását.

A CETR és a CDTR mutatók közötti különbség a számvitel-adó jövedelem közötti átmeneti különbségeket méri relatív értelemben, az adózás előtti eredményhez viszonyítva. Ez mutatja a halasztott adó hatását.

$$TBTIG \text{ (temporary book-tax income gap)} = CETR - CDTR$$

Minél nagyobb a különbség a CETR és a CDTR között, annál nagyobb a TBTIG mutató, vagyis annál nagyobb a halasztott adó elszámolásának hatása. Itt az eltérés iránya utal a halasztott adó típusára.

A teljes távolság BTIG (book-tax income gap) mutatóval fejezhető ki.

$$BTIG = CBTIG + TBTIG = (STR - CETR) + (CETR - CDTR) = STR - CDTR$$

Mivel az STR egy állandó, minél nagyobb a különbség a CDTR és az STR között, annál nagyobb a BTIG, vagyis az adózás és a számvitel távolsága.

Disszertációmban a halasztott adók kimutatásának vizsgálatát összekapcsolva az effektív adóterhelés mérésével azt a harmadik hipotézist fogalmaztam meg, hogy *(H3) a halasztott adóráfordítás változása befolyásolja az effektív adóterhelést.*

A hipotézis tesztelése regressziós modellezéssel egy szűkebb mintán történt, a teljes mintából ágazati besorolás alapján a „Gyártás, termelés” ágazat került kiválasztásra, 15 vállalati mintaelemszámmal. A regressziós modellezés során a függő változó az ETR

mutató, míg a független változóként a kötelezettségek részaránya (DAR), a befektetett eszközök aránya (CI) és a halasztott adóráfordítás változásának összes eszközön belüli aránya (DTE) mutatószámokat alkalmaztam.

3. táblázat: A regressziós modell eredményei

Független változók	Becsült együttható	Becsülés standard hibája	t- érték	p-érték	VIF érték
Konstans	0,23	0,07	3,42	0,01	
DAR	-0,02	0,07	-0,23	0,82	1,09
CI	-0,26	0,10	-2,65	0,02	1,46
DTE	0,09	6,22	0,01	0,99	1,40

Forrás: Saját szerkesztés (2024)

Megállapítható, hogy a regressziós modell eredményei alapján a befektetett eszköz részarány mutatója (CI) befolyásolta az effektív adóterhelés mutatójának alakulását, a kötelezettségek részarány mutatója, illetve a halasztott adó változás aránymutatója szignifikánsan nem befolyásolta az effektív adóterhelést, ez alapján *a H3 hipotézis elutasításra került.*

Doktori disszertáciomban az IFRS áttérés okozta effektív adóterhelés változás elemzése mellett második célként tűztem ki az áttért vállalatok pénzügyi kimutatásaiban szereplő halasztott adó hasznosságának megítélését és a halasztott adót keletkeztető tényezők vizsgálatát.

Abból kiindulva, hogy a magyar jogszabályi környezetben az adót a fizetési kötelezettséggel azonosítják, a befektetők, tulajdonosok szempontjából felmerülhet az a kérdés, hogy a halasztott adót mikor kell megfizetni az adóhatóság részére. Ehhez kapcsolódóan értekezésem negyedik hipotézisét állítottam fel, miszerint *H4: az áttérő vállalatok az áttérés évében jellemzően eredményt csökkentő hatású halasztott adókötelezettséget mutatnak ki a mérlegükben.* A hipotézis igazolására megvizsgáltam a mintában szereplő 192 vállalat pénzügyi helyzet kimutatását és megállapítottam a halasztott adó pozíciójukat.

2. ábra: Az áttérő vállalatok mérlegében kimutatott halasztott adó típusának megoszlása (N=192, M.e: %)

Forrás: Saját szerkesztés (2024)

A **2. ábra** szemlélteti, hogy a mintában szereplő 192 vállalat 47%-a, vagyis 90 vállalat halasztott adókötelezettséget mutatott ki az áttéréskori mérlegében. 36%-uk, mely arány 70 társaságnak felel meg halasztott adó eszközt vett fel a mérlegébe, míg a vizsgált minta 17%-a, vagyis 32 társaság nem azonosított halasztott adót keletkeztető tényezőt, vagy az esetleges halasztott adó eszközt nem jelenítette meg a mérlegében. Ezzel kapcsolatban fontos megjegyezni, hogy ezt az arányt nagymértékben befolyásolta a társaságok előző évekről áthozott elhatárolt veszteséggel kapcsolatos jövőbeli előrejelzése. A megoszlási részarányok eredményei alapján az 4. hipotézisem elutasításra került.

A második célkitűzésemhez kapcsolódó ötödik hipotézisében a halasztott adók hordozta információk lényegességét, ezáltal a pénzügyi kimutatásokban való szerepeltetésének hasznosságát vizsgáltam. A felállított hipotézisem (H5) szerint *a halasztott adók kimutatása a vizsgált mintában lényeges*.

A szakirodalmi megállapításokra alapozva a halasztott adó kimutatása lényeges értékben jelenik meg az áttéréskori mérlegben, ezáltal hasznos információkat tartalmaz a pénzügyi kimutatások felhasználói számára, amennyiben befolyásoló erővel bír. Az IFRS nem tartalmaz konkrét határértéket arra vonatkozóan, hogy a beszámoló szempontjából mit tart lényegesnek. A halasztott adó lényegességének megállapításakor a könyvvizsgálat által alkalmazott módszertanra alapoztam és a lényegesség megállapításakor az adózás előtti eredményt vettem figyelembe.

Mivel a halasztott adó számlaegyenlegeit vizsgáltam, így az általános lényegesség helyett a végrehajtási lényegességet alkalmaztam, a küszöbértékét az általános lényegesség határértékének 75%-ában állapítottam meg az alábbiak szerint:

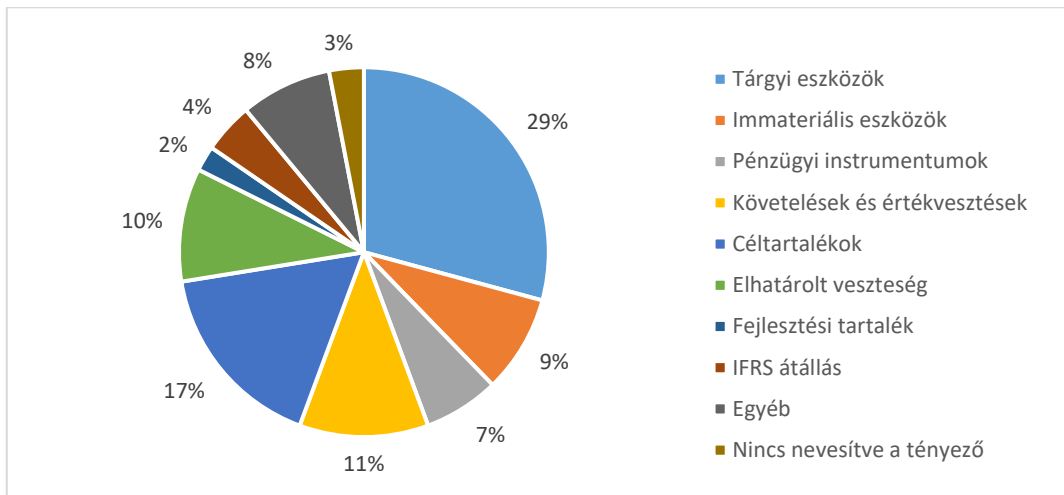
Végrehajtási lényegesség küszöbértéke: $(\text{Adózás előtti eredmény} \times 0,5) \times 0,75$

A teljes mintából kiszűrésre került 32 vállalat, amelyek pénzügyi helyzet kimutatása nem tartalmazott halasztott adót. Így a vizsgált mintában szereplő 160 társaság 62,5%-ánál haladta meg a három megjelölt mutatóérték közül legalább az egyiket a mérlegben kimutatott halasztott adó értéke, vagyis 100 társaság esetében lépi át a lényegességi küszöbértékét. Míg a vizsgált vállalatok 37,5%-a alacsonyabb mutatóértékkel rendelkezett, így esetükben a küszöbértéket figyelembe véve nem mondható a pénzügyi beszámoló lényeges elemének a halasztott adó.

A mennyiségi határértékek vizsgálatán túl a szakirodalomban ismertetett minőségi szempontokat is figyelembe véve megállapítható, hogy a halasztott adó kimutatása lényeges eleme a pénzügyi kimutatásoknak, ugyanis a halasztott adó követelések elszámolhatósága révén lehetséges, hogy veszteséget nyereséggé változtat. Ezáltal az eredménybefolyásoló hatása révén a tőzsdei árfolyamok alakulására, az EPS mutatóra is kihatással lehet, vagy akár a vezetés prémiuma is függhet tőle. Így mind a mennyiségi határértékeket, mind a minőségi kritériumokat figyelembe véve megállapítható, hogy az *ötödik hipotézis (H5)*, *miszerint a halasztott adók kimutatása a vizsgált mintában lényeges, elfogadásra került.*

Értekezésemben célul tűztem ki annak vizsgálatát, hogy milyen tényezők keletkeztetnek halasztott adót, melynek elemzésére a kvalitatív elemzési módszerek közé tartozó tartalomelemzést választottam és végeztem el. A hatodik hipotézis *(H6) melyet felállítottam, hogy a halasztott adót keletkeztető tényezők esetén inkább valószínű, hogy időbeli eltérésekből fakadnak.* Ennek igazolására a beszámoló kötelező részét képező kiegészítő megjegyzések tartalmát vizsgáltam át és a halasztott adót keletkeztető tényezőket kategorizáltam.

Megvizsgáltam a pénzügyi kimutatásokban szereplő tényezők előfordulási gyakoriságát, melyet a **3. ábra** szemléltet.

3. ábra: A vizsgált mintában szereplő vállalatok halasztott adóját okozó tényezők összes gyakoriságán belüli megoszlása (N=363, M.e.: %)

Forrás: Saját szerkesztés (2024)

A halasztott adót keletkeztető tényezők rangsorolása az összes gyakoriságon belüli részarány alapján történt. A rangsorolás alapján megállapítható, hogy a Tárgyi eszközök (29%), a Céltartalékok (17%), valamint a Követelések és értékvesztések (11%) kategóriák kumulált részarányai 57%-os értéket érnek el, vagyis ez a három tényező több, mint 50%-ban okozója a halasztott adó kimutatásának. A felállított hipotézisem, vagyis hogy a halasztott adót keletkeztető tényezők esetén inkább valószínű, hogy időbeli eltérésből fakadnak, már ezen a szinten elfogadottnak tekinthető. Ugyanakkor mivel ez esetben két tényező, a Tárgyi eszközök és a Követelések és értékvesztések tényezője esetében is feltételezéssel éltem, így kiegészítve az Elhatárolt veszteség tényezőjével a kumulált részarány 67%-ra nő, így ez egyértelműen erősíti a 6. hipotézis elfogadását.

A hetedik (H7) hipotézis szerint eltérés igazolható a pénzügyi tevékenységet végző vállalatok és a nem pénzügyi tevékenységet végző vállalatok esetében a halasztott adót keletkeztető tényezőkben. A hipotézis igazolására összevetettem az 1-es klaszterbe és a 2. és 3. klaszterbe tartozó vállalatok tényezőit. Az 1-es klaszter mutatta a pénzügyi tevékenységet végző vállalatokat. Az előfordulási gyakoriság a tárgyi eszközök, az elhatárolt veszteség és a pénzügyi instrumentumok kategóriák esetén mutatta a legnagyobb eltérést. Az elvégzett elemzések eredményeképpen a 7. hipotézis igazoltnak tekinthető, így a hipotézist elfogtam.

4. AZ ÉRTEKEZÉS ÚJ, ILLETVE ÚJSZERŰ EREDMÉNYEI

Doktori kutatásomban a magyarországi vállalatok egyedi pénzügyi kimutatások szintjén történő IFRS áttérésének hatásainak elemzését tűztem ki célul adózási szempontból. Kutatási céloom elsősorban a tényleges adóterhelés összehasonlítása, valamint a halasztott adók kimutatásának elemzése volt. A célok és hipotézisek alátámasztására végzett primer és szekunder kutatás eredményei alapján:

1. Megállapítom, hogy a Nemzetközi Pénzügyi Beszámolási Standardok (IFRS) alkalmazása révén a vállalatok által kimutatott adóráfördítés bár tartalmilag eltér a magyar számviteli szabályozás szerinti adóráfördítéstől, ugyanakkor bizonyítást nyert, hogy statisztikailag igazolható eltérés nem mutatható ki.
2. Megállapítom, hogy a Nemzetközi Pénzügyi Beszámolási Standardok (IFRS) szerinti adatokból számított effektív adóterhelés mutató tartalmilag nem egyezik meg a magyar rendszer szerint kiszámított effektív adóterheléssel, ugyanakkor bizonyítást nyert, hogy a két rendszer szerinti adatok alapján számított effektív adóterhelés mutató mértéke nem mutat szignifikáns különbséget.
3. Megállapítom, hogy az adóráfördítés és az adózás előtti eredmény hányadosaként számított effektív adóterhelés mutatószámának (ETR) közzététele nem nyújt elegendő információt a pénzügyi kimutatások felhasználói számára. Az ETR mutatószámot részmutatószámokra bontottam. A CETR mutató a vállalat tényleges társasági adófizetési kötelezettsége szerinti effektív adóterhelését mutatja. Összehasonlítva a nominális adórátával megállapítható a társaság tárgyévi tényleges adóterhelésének és a törvényi adókulcs szerinti adóterhelésének eltérése. A CDTR mutató a halasztott adóráfördítással vagy adóbevétellel korrigálva mutatja az effektív adóterhelést. A CETR és a CDTR eltérése az átmeneti különbözetelek adóterhelését számszerűsíti. A CDTR mutatót összehasonlítva a törvényes adórátával meghatározható a végleges és átmeneti különbözetelek hatása. A végső ETR mutatóban az adóráfördítések kiegészülnek a nyereségadóként kezelt egyéb adókkal. Ez a mutató szemlélteti az IFRS szerinti tényleges adóterhelést.
4. Bizonyítást nyert, hogy a vizsgált mintát elemezve a halasztott adóráfördítés változása szignifikánsan nem befolyásolta az effektív adóterhelést.

5. Megállapítom, hogy az áttérő vállalatok 46%-a mutatott ki a mérlegében halasztott adókötelezettséget, ezzel bizonyítást nyert, hogy az áttérés évében jellemzően nem eredményt csökkentő hatású halasztott adókötelezettséget mutatnak ki a vállalatok.
6. Bizonyítást nyert, hogy a pénzügyi kimutatásokban szereplő halasztott adókövetelés és halasztott adókötelezettség lényegesek mérlegtételnek minősülnek a IFRS-re áttért magyarországi vállalatok esetében.
7. Megállapítom, hogy az egyedi beszámoló szintjén a halasztott adót jellemzően időbeli eltérések okozzák, ugyanakkor bizonyítást nyert, hogy eltérés igazolható a pénzügyi tevékenységet végző vállalatok és a nem pénzügyi tevékenységet végző vállalatok között a halasztott adót keletkeztető tényezők gyakoriságát vizsgálva.

5. AZ EREDMÉNYEK GYAKORLATI HASZNOSÍTHATÓSÁGA

Doktori disszertációm témája a globalizáció kapcsán világszinten egyre inkább elfogadott és elterjedt számviteli rendszer, a Nemzetközi Pénzügyi Beszámolási Standardok egyedi beszámolási célokra történő hazai bevezetésének vizsgálata elsősorban adózási szempontból.

Véleményem szerint a halasztott adók elszámolásának az egyes nemzeti adórendszerekhez köthető sajátossága miatt igazolható az a tény, hogy a halasztott adók természetének pontos értelmezéséhez számos olyan információ szükséges lehet, melyet a pénzügyi kimutatások nem tartalmaznak. Például a tényleges adóterhelés ilyen típusú mérésre hivatott mutatószám nem alkalmazható helyesen országok közötti összehasonlítható viszonylatban az eltérő szabályozásra visszavezethetően. A magyarországi szabályrendszerre alapozva meghatároztam egy mutatószámrendszert, mely a törvényes adókulcshoz mérve mutatja a folyó évi tényleges adóterhelés eltérését, ezáltal a rendszerek távolságát, a halasztott adók kimutatása miatti időbeli eltérések okozta adóhatások eltérését és végsősoron az nyereségadóként kezelt egyéb adók miatti adóhatások tényleges adóterhelésre gyakorolt hatását. Javasolnám egy részletesebb, az adóterhelés tényezőit jobban prezentáló mutatószámrendszer alkalmazását, melynek általam megfelelőnek ítélt levezetését a disszertációban kidolgoztam és bemutattam.

A halasztott adó egy sajátos kategória, amely összekapcsolja a számvitel és a jövedelemadó területét. LAKATOS (2014) szerint a halasztott adók nagyságrendje egy előzetes mérőszáma a számviteli rendszer és az adórendszer közötti eltérések meghatározásának. Megállapítható, hogy Magyarországon a számvitel és az adózás nem független egymástól, a nyereségadók meghatározása a számvitel által nyújtott információkon alapszik és a magyar számviteli rendszer és adórendszer távolsága kisebb, mint az IFRS és a magyar adórendszer távolsága. Vélhetően a halasztott adó szabályozása ezért nem került mindezidáig átültetésre a magyar jogrendszerbe. Ugyanakkor fontosnak tartom kiemelni, hogy az IFRS-ek átvétele adózási szempontból jelentősen eltérő gondolkodásmódot, illetve a tényleges adóterhelés mérésében is változtatásokat igényel, hiszen hatással lehet a vállalatok által alkalmazott adóstratégiákra, befolyásolhatja a jövedelem alakulását és adózáshoz kapcsolódó bizonytalanságokat vethet fel.

Összességében következtetésként megállapítottam, hogy az IFRS-re történő áttérés, bár vállalati szinten hatással van a vállalatok által kimutatott adóráfordításra és effektív adóterhelésre, ez a hatás a statisztikai elemzések eredményei alapján a minta egészét tekintve alacsonynak mondható.

Kutatásom során megállapítottam, hogy a halasztott adó tételek lényeges elemei a beszámolóknak, ugyanakkor a pénzügyi kimutatások kiegészítő megjegyzéseiben szereplő közzétételek kevés információt hordoznak természetükről. A mérlegmódszer alkalmazása miatt a vállalatok megjelenítik, hogy milyen mérlegtételekkel kapcsolatban keletkezett halasztott adó, azonban ezek időbeliségéről nincsenek közzétett információk. Úgy gondolom, hogy az érdekhordozók részére a halasztott adó információtartalmának hasznosságát növelné, amennyiben a vállalatok a visszafordulás időbeliségére vonatkozó becsléseiket közzétennék a beszámolóban, ami kapcsán következtetni lehetne arra, hogy a halasztott adó mikor válik ténylegesen fizetendő vagy levonható tétellé. Véleményem szerint ez a közzététel javítaná a halasztott adók megértését, információtartalmának megítélését, így ezzel kapcsolatban javasolnám a halasztott adó időbeli megbontásának kötelező közzétételek közé történő felvételét.

6. IRODALOMJEGYZÉK

1. Bowen, G. A. (2009): Document analysis as a qualitative research method. *Qualitative Research Journal*, 9(2), pp. 27–40.
DOI: 10.3316/QRJ0902027
2. Chludek A. K. (2011): Perceived versus actual cash flow implications of deferred taxes—an analysis of value relevance and reversal under IFRS. *Journal of International Accounting Research* 10 (1): pp. 1–25.
DOI: 10.2308/jiar.2011.10.1.1
3. Fülöp A. (2011): *Bevezetés az adatbányászatba*. Electronic hungarian language edition, Panem Könyvkiadó Kft.
4. Hunyadi L. – Vita L. (2018): *Statisztika II*. Akadémia Kiadó, Budapest
5. Kruskal W. H. – Wallis W. A. (2012): Use of Ranks in One-Criterion Variance Analysis. *Journal of the American Statistical Association*. 47(260), pp. 583-621.
DOI: 10.1080/01621459.1952.10483441
6. Lakatos L. P. (2014): A számviteli szabályozások eltéréseinek okairól (Causes of the differences in accounting regulations). *Vezetéstudomány - Budapest Management Review*, 45 (9). pp. 2-11.
DOI: 10.14267/VEZTUD.2014.09.01
7. Mear K. – Bradbury M. – Hooks J. (2019): The ability of deferred tax to predict future tax. *Account Finance. Accounting & Finance* 61: 5. pp. 241–264.
DOI: 10.1111/acfi.12564
8. Nobes C. – Stadler C. (2023): Deviations from the Mandatory Adoption of IFRS in Europe? Why Non-Adoption Does Not Mean Non-Compliance. *European Accounting Review*.
DOI: 10.1080/09638180.2023.2197248
9. Wooldridge J. M. (2019): *Introductory Econometrics: A Modern Approach*. p. 912. ISBN-13:978-1-111-53104-1
10. *International Financial Reporting Standards (2023): IAS 12 Income Taxes*.
<https://www.ifrs.org/issued-standards/list-of-standards/ias-12-income-taxes.html/>
11. *International Accounting Standards Board (2023): IFRS 1 First-time Adoption of International Financial Reporting Standards*.
www.ifrs.org/content/dam/ifrs/publications/pdf-standards/english/2022/issued/part-a/ifrs-1-first-time-adoption-of-international-financial-reporting-standards.pdf?bypass=on

7. AZ ÉRTEKEZÉS TÉMAKÖRÉBEN KÉSZÜLT PUBLIKÁCIÓK

**DEBRECENI
EGYETEM**

**DEBRECENI EGYETEM
EGYETEMI ÉS NEMZETI KÖNYVTÁR**

H-4002 Debrecen, Egyetem tér 1, Pf.: 400
Tel.: 52/410-443, e-mail: publikaciok@lib.unideb.hu

Nyilvántartási szám: DEENK/78/2024.PL
Tárgy: PhD Publikációs Lista

Jelölt: Kiss Ágota

Doktori Iskola: Ihrig Károly Gazdálkodás- és Szervezéstudományok Doktori Iskola

MTMT azonosító: 10044895

A PhD értekezés alapjául szolgáló közlemények

Folyóiratcikkek, tanulmányok (6)

1. **Kiss, Á.**, Dékán Tamásné, O. I.: A szabályozott ingatlanbefektetési társasági státusz IFRS szerinti értékelési és adózási előírásainak szabályozása Magyarországon.
Limes. 6, 231-237, 2019. ISSN: 2411-4081.
2. Dékán Tamásné, O. I., **Kiss, Á.**: Practical issues in the adoption of IFRS for individual reporting purposes in Hungary.
SEA: Practical Application of Science. 6 (17), 187-192, 2018. EISSN: 2360-2554.
3. Dékán Tamásné, O. I., **Kiss, Á.**: Az IFRS-ek szerinti beszámolásra történő áttérés gyakorlati kérdései.
Controller Info. 1, 133-143, 2017. ISSN: 2063-9309.
4. Dékán Tamásné, O. I., **Kiss, Á.**: Az egyéb átfogó eredmény (OCI) kimutatásának értelmezése vezetői szemszögből.
Taylor. 1 (22), 46-50, 2016. ISSN: 2064-4361.
5. **Kiss, Á.**, Dékán Tamásné, O. I.: The 'EPS' of the IFRS as a Benchmark of Corporate Performance.
Annals of the University of Oradea Economic Science. 24, 944-948, 2015. ISSN: 1222-569X.
6. **Kiss, Á.**: Evaluation of the Characteristics of Goodwill in IFRS.
Annals of the University of Oradea Economic Science. 23 (1), 641-648, 2014. ISSN: 1222-569X.

További közlemények

Folyóiratcikkek, tanulmányok (7)

7. Murányi, N. V., **Kiss, Á.**, Dékán Tamásné, O. I.: The importance of the other comprehensive income in today's economy analysis in the Hungarian business environment.
Modern Science. 2, 61-69, 2019. ISSN: 2336-498X.

8. Dékán Tamásné, O. I., Murányi, N. V., **Kiss, Á.**: The regulation of Real Estate Investment Trusts (REIT) in some European countries and its effect on the IFRS financial statements.
SEA-Practical Application of Science. 7 (20(2)), 117-124, 2019. EISSN: 2360-2554.
9. Dékán Tamásné, O. I., **Kiss, Á.**, Bács, Z.: Future Challenges of Accounting Education at the University of Debrecen.
SHS Web of Conferences. 26, 1-7, 2016. EISSN: 2261-2424.
DOI: <http://dx.doi.org/10.1051/shsconf/20162601022>
10. Dékán Tamásné, O. I., **Kiss, Á.**: Measurement of Agricultural Activities According to the International Financial Reporting Standards.
Procedia Economics and Finance. 32, 777-783, 2015. ISSN: 2212-5671.
DOI: [http://dx.doi.org/10.1016/S2212-5671\(15\)01461-6](http://dx.doi.org/10.1016/S2212-5671(15)01461-6)
11. **Kiss, Á.**: A valós értékelés létjogosultsága a tőzsdei vállalatok éves és konszolidált beszámolóiban.
E-conom. 2 (2), 116-127, 2013. ISSN: 2063-644X.
12. **Kiss, Á.**: A pénzügyi instrumentumok valós értéken történő értékelésének szerepe a tőzsdén jegyzett vállalatok körében.
Gazdálkodástudományi Közlemények. 4 (1), 101-107, 2012. ISSN: 2061-2443.
13. **Kiss, Á.**: Környezeti információk az éves beszámolóban.
Gazdálkodástudományi Közlemények. 3 (1), 41-46, 2011. ISSN: 2061-2443.

Konferenciaközlemények (1)

14. **Kiss, Á.**: Evaluation of the Characteristics of Goodwill in IFRS.
In: Abstracts of the International Conference European Integration - New Challenges, 10th edition - EINCO. Ed.: Adriana Giurgiu, Editura Universităţii din Oradea, Oradea, 113, 2014, (ISSN 1844-5519)

A DEENK a Jelölt által az iDEa Tudóstérbe feltöltött adatok bibliográfiai és tudományometriai ellenőrzését a tudományos adatbázisok és a Journal Citation Reports Impact Factor lista alapján elvégezte.

Debrecen, 2024.03.08.

